

ÅRSBERETNING 2025

MILJØPUNKT NØRREBRO

På forsiden: Den gamle portnerbygning i baggården ved Blegdammens arrest. Eget billede.

Indhold

Beretning	3
Indsatsområder	5
Aftale om aktivitetsstøtte	6
Indsatsområde 1: Sunde grønne byrum & renere luft (2024-25)	7
Indsatsområde 2: Klimatilpasning - Skybrud, stigende grundvand & hedeølger (2024-25)	12
Indsatsområde 3: Ladegårdsåen (2025-26)	17
Indsatsområde 4: Mobilitet & Energi (2025-26)	23
Driftsstøtte for 2025	28
Kontakt	29
Bestyrelsen	29

Beretning

Fonden blev stiftet den 29. april 2003 og har som eneste aktivitet Miljøpunkt Nørrebro's virke. Fonden har en bestyrelse med 8 medlemmer, hvor de udpegningsberettigede organisationer fremgår af vedtægterne. Fonden har hjemsted i Københavns Kommune og har til formål at støtte og udvikle det lokale miljøarbejde på Nørrebro.

Fonden har i 2025 drevet Miljøpunkt Nørrebro på Korsgade 16, st., 2200 København N. Miljøpunkt Nørrebro har igangsat og afviklet aktiviteter på Nørrebro i overensstemmelse med Fondens vedtægter samt samarbejdsaftalerne med Nørrebro Lokaludvalg under Københavns Kommune. Fonden har fremsendt årsplan, succeskriterier, budget, m.v. til Nørrebro lokaludvalg jf. samarbejdsaftalen.

Danmark har underskrevet Agenda 21-charteret i FN, og er derfor forpligtet til at udføre lokalt miljøarbejde. Københavns Kommune udfører det lokale miljøarbejde gennem lokaludvalgene og Nørrebro Lokaludvalg har lagt opgaven ud til Miljøpunkt Nørrebro. Københavns kommune har dermed gennem Nørrebro Lokaludvalg støttet Fonden med en driftsbevilling på i alt 822.804 kr. i 2025.

Derudover har Miljøpunkt Nørrebro puljebevillinger til aktiviteter i form af tilskud fra Nørrebro Lokaludvalg på 600.000 kr. Miljøpunkt Nørrebro og Lokaludvalget har en 4-årig aftale (2023-2026) om puljebevillinger på 600.000 kr. årligt til de i fællesskab aftalte indsatsområder:

- Sunde blå-grønne byrum & renere luft
- Klimatilpasning
- Ladegårdsåen
- Mobilitet & Energi

Aftalen følger Københavns kommunes dagsorden om afbureaukratisering af det lokale miljøarbejde. Efter ledelsens opfattelse giver denne aftale gode resultater i forhold til Fondens formål, fordi der bruges færre midler på administration og rapportering.

Det efterlader flere midler og fleksibilitet til at lave indsatser, når behov opstår (fx sager om partikelforurening, Corona-aktiviteter, Jagtvej 101, beskyttelse af værdifulde træer eller sagen om brud på fredningen af Assistens Kirkegård), ligesom midlerne kan indgå som egenbetaling i pulje- & fondsansøgninger.

Vi har haft fokus på, at det lokale miljøarbejde har en plads i de store samfundsforandrende politiske dagsordener om forsyningssikkerhed, klimaforandringer og luftforurening. I 2025 italesatte vi dette i flere politiske debatarrangementer og valgmøder.

Samtidig driver vi mere dagligdags aktiviteter i form af en miljøkajak på Søerne, indretning af affaldssystemer og planteprojekter. Miljøpunkt Nørrebro har været til stede i nationale såvel som lokale medier med nyheder eller opinion.

Infrarøde varmelamper sparer over 90% CO₂ og driftsudgifter ift. gasbrændere, og fylder ikke på fortovene. Eget foto.

I de følgende kapitler kan du læse om vores aktiviteter og resultater af de indsatser, der er aftalt med Nørrebro Lokaludvalg. Miljøpunkt Nørrebro udfører også ekstra aktiviteter, som ikke går ind under indsatsområderne, og dermed ikke er beskrevet udførligt i denne årsrapport. Vi skriver fx debatindlæg og høringsvar om bredere dagsordener, der styrker vores arbejde og støtter indirekte op om det lokale miljøarbejde. Fx sender vi overordnede høringsvar om lokalt miljøarbejde og Verdensmålene til statslige myndigheder.

Vores aktivitet omfatter også deltagelse i borgerfora, parkbrugerråd og diverse følgegrupper, som er uden for de aftalte indsatser. Miljøpunkt Nørrebro har også en del oplæg på uddannelsesinstitutioner og rundvisningsaktivitet, som ikke fremgår under indsatserne, da vi ser det som en generel tværgående del af udviklingen af miljøarbejdet.

Der er stigende efterspørgsel fra udlandet efter at høre om vores lokale miljøarbejde. De senere år har vi haft rundvisninger med delegerationer fra Ukraine, Malaysia, Göteborg, Marseille m.fl..

Indsatsområder

Nørrebro Lokaludvalg & Miljøpunkt Nørrebro har på fælles seminar i efteråret 2024 udpeget følgende indsatsområder for 2025:

2022	2023	2024	2025	2026	2027
Sunde grønne byrum & renere luft		Sunde blå-grønne byrum & renere luft		Indsats 1	
Klimatilpasning: Skybrud, stigende grundvand & hedeølger		Klimatilpasning: Skybrud, stigende grundvand & hedeølger		Indsats 2	
Ladegårds Å	Åbn Ladegårdsåen		Ladegårdsåen		Indsats 3
Affald & Miljøkajak	Klimahandling!		Mobilitet & Energi		Indsats 4

Udpegning af indsatsområderne er sket efter samarbejdsaftale mellem Miljøpunkt Nørrebro og Nørrebro Lokaludvalg (2011) og model for fremtidigt samarbejde (2015), som det er vedtaget af Nørrebro Lokaludvalg. Se aftale og model for samarbejde på næste side.

Vi arbejder dynamisk med aktiviteterne, der løbende videreudvikles gennem perioden. Inden for en del af indsatserne går udviklingen hurtigt, mens andre måske ikke lever op til det forventede potentiale i enkelte år. Den 2-årige projekthorisont gør det nemmere at tilpasse indsatsernes hastighed og omfang.

Jf. samarbejdsaftalen skal Miljøpunkt Nørrebro løbende orientere lokaludvalget om væsentlige ændringer i forudsætninger og ved enighed kan de enkelte indsatsområder omprioriteres. Det kan fx være relevant ifm. epidemier som fører til nedlukning af samfundet eller pludseligt opståede lokale muligheder eller kriser, som lukning af ByOasen, eller afsløring af meget forurenende busser.

En del af vores aktiviteter i forbindelse med indsatserne er fælles for alle indsatserne, eller ligger uden for indsatserne, og vil derfor ikke være beskrevet som aktiviteter under de enkelte indsats. Det gælder fx vores samarbejde og vejledning af studerende og egentlig undervisning eller rundvisninger, som vi laver mange af hvert år.

Under de enkelte indsatsområder vil det fremgå, hvilke høringsvar og større notater Miljøpunkt har skrevet under indsatserne.

I efterfølgende kapitler er en beskrivelse af gennemførte aktiviteter, status i forhold til opfyldelse af årsplanens mål og succeskriterier, samt øvrige aktiviteter, der er blevet aftalt med Nørrebro Lokaludvalg jf. samarbejdsaftalen (2011).

Aftale om aktivitetsstøtte

Ud over aftalen om driftsstøtte har Miljøpunkt Nørrebro før i tiden årligt søgt Lokaludvalgets pulje til at gennemføre de prioriterede aktiviteter og andre miljøprojekter jf. aftale om driftsstøtte (2011). Denne ordning gav administration for Lokaludvalget og usikkerhed for Miljøpunktet. Derfor blev der i 2015 indgået en tillægsaftale om prioritering og tilskud til 2-årige indsatsområder, som skal give mindre administration og mere fleksibilitet og kvalitet i indsatserne:

Modellen

Miljøpunkt Nørrebro arbejder med fire temaer med 2 års varighed. Der aftales to temaer på dagsseminaret i oktober hvert år (i startåret 2015 aftales der fire temaer, 2 med 1 års varighed og to med 2 års varighed), så temaerne kører forskudt af hinanden to og to. Temaerne kan opprioriteres eller nedprioriteres løbende, hvis det er nødvendigt. Dette kræver dog enighed mellem Miljøpunkt Nørrebro og Nørrebro Lokaludvalg. Der afsættes et beløb på 150.000 kr. pr. tema pr. år.

Hvert år er der åbent for indmeldelse af temaer på Lokaludvalgets Byrum-, Miljø- og Trafik-arbejdsgruppemøde i september/oktober. Arbejdsgruppen drøfter de indkommende temaer og vælger et passende antal, som sendes videre til Miljøpunkt Nørrebro. Miljøpunkt laver en præsentation af de indmeldte temaer, samt de temaer som de selv mener er relevante på dagsseminaret. Herefter udvælges de to temaer, som Miljøpunkt skal arbejde med.

Miljøpunkt orienterer løbende Lokaludvalget om deres arbejde. Dette kan enten ske på et arbejdsgruppemøde eller på et Lokaludvalgsmøde.

Model:

1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år
tema 1		tema 1		tema 1	
tema 2		tema 2		tema 2	
tema 3	tema 3		tema 3		tema 3
tema 4	tema 4		tema 4		tema 4

Økonomisk ramme

150.000 kr. pr. tema. Med 4 temaer hvert år, så i alt 600.000 kr. pr år.

Tidsplan

August/september – Temaer til Miljøpunkts arbejde indmeldes.

September/oktober- De indmeldte temaer drøftes på Byrum, Miljø og Trafikarbejdsgruppens møde, og der udvælges et passende antal temaer, der videreformidles til Miljøpunkt Nørrebro.

Oktober – Fælles seminar, hvor det aftales hvilke temaer Miljøpunktet arbejder med. Miljøpunkt Nørrebro fremlægger her de temaer som Lokaludvalget har meldt ind og de temaer, som de selv mener er relevante at arbejde med.

Indsatsområde 1: Sunde grønne byrum & renere luft (2024-25)

Miljøkajakken på Søerne, hvor frivillige låner kajakken og samler skrald samtidig. Miljøpunkt har kajakken i samarbejde med Lokaludvalg, Kaffesalonen, Søernes Sejlklub og GreenKayak. Eget billede.

Baggrund og status

Luftforureningen er faldende som følge af miljøzoner og elektrificering, men de erkendte omkostninger/dødsfald lokalt for luftforurening er fortsat stigende, fordi de tidligere opgørelser har været forkerte. Det er stadig helt normalt, at politikere tror og siger, at stort set al luftforureningen kommer fra udlandet og at vi derfor ikke kan gøre noget ved det lokalt.

Misforståelsen skyldes sandsynligvis dels påvirkning gennem mange år fra lobbygrupper som FDM og dels at Århus Universitet (DCE), som har opgaven med overvågning af luftforurening for staten, er så begrænsede i opgaveløsningen, at man ikke vil eller kan fremlægge en mere relevant opgørelse af sundhedsmkostningerne fra luftforurening.

Århus Universitet (DCE) har også [aktivt medvirket til at flytte målestationer, der viste forurening over grænseværdierne, længere væk fra trafikken](#) - imod Borgerrepræsentationens ønske og øvrige forskeres anbefaling, ligesom Århus Universitets kommunikationsafdeling har klaget til

pressenævnet og til Nørrebro Lokaludvalg, når Miljøpunkt Nørrebro har udtalt sig kritisk omkring luftforureningsmålingerne i pressen.

[Miljøpunkt Nørrebro har tidligere i fx Politiken beskrevet udfordringerne med DCEs tal](#) og estimeret de reelle omkostninger til luftforurening. Vores oplysninger førte bl.a. til et samråd i Folketinget med miljøministeren. DCE har delvist ændret kurs og forbedret luftforureningsberegningerne betydeligt de senere år. Tal for den samfundsøkonomiske omkostning til luftforurening er nu firedoblet til ca. 70 mia. kr. og meget tæt på vores estimat i Politiken på 75 mia. kr. Den lokale del af forureningen er femdoblet fra 5 til 25 mia. kr., hvilket sandsynligvis stadig er noget for lavt.

Dog ser vi samtidig tegn på tilbageskridt i indsatsen. Århus Universitet (DCE) er begyndt at udgive tal, hvor man mener at elbiler forurener stort set lige så meget som dieselmotorer (fordi tungere partikler fra dæk og vejbane fra elbilen antages at være lige så skadeligt som udstødning, hvilket efter al sandsynlighed er en fejlagtig antagelse). Det kan have meget store konsekvenser for fx roadpricing, da tallene fra DCE ukritisk tages ind i de Transportøkonomiske Enhedspriser i Transportministeriet. Københavns Kommune har lavet en [ny luftforureningsportal](#), hvor den lokale luftforurening stort set ikke er repræsenteret.

Nørrebro har kun 7 m² offentligt grønt areal per indbygger (uden de grønne gårde medregnet). Det laveste i København. Der bygges fortsat i de grønne områder, men der er tegn på, at udviklingen bremser op og at man går over mod i stedet at bebygge områder, hvor der i forvejen er befæstet eller bygget. Det kan man fx se i De Gamles By, hvor man nedriver gamle bygninger for at give plads til nye, i stedet for som tidligere at inddrage grønne områder. Der er muligvis også en overordnet trend med bevarelse af bygninger på vej.

Der tabes fortsat store og værdifulde træer i bydelen. Dels arbejder man med et ekstremt forsigtighedsprincip ift. risikotræer (som følge af en storm med grenfald for 15 år siden), som betyder at der fx på Assistens fældes mange gamle træer. Og dels fører anlægsprojekter til, at træerne de-facto fældes, selv om meningen egentlig er, at man skal bevare dem og give dem bedre forhold.

Der er løbende tiltag til flere grønne og sunde veje, men reelt er der ikke sket meget på området siden lukningen af Nørrebrogade. Der ses dog en begyndende positiv udvikling, hvor både grønne bylivsgader (KK-projekt), nye facadebeplantninger (KK-projekt) og genplantning af alle de tomme plantehuller i bydelen (Miljøpunktets projekt) går i gang. Inddragelse af gaden midlertidigt ved Guldberg Skole til skolegård ifm. renoveringen af skolen er et lyspunkt, der kan bygges videre på.

Formål (fra årsplanen)

Indsatsområde skal sikre at vi får flere sunde blå-grønne byrum og renere luft. At der er lighed i sundhed også for børn, som er født på Nørrebro, eller udsatte, som bor her og rammes af luftforureningen.

Vi skal følge op på de ting politikerne har lovet og generelt skabe oplysning og engagement blandt beboere og medierne omkring vores største miljøbetingede sundhedsproblem og samfundsøkonomiske udgift (ca. 6 mia. om året i KBH alene fra diesel, er vores vurdering).

Høringssvar

Miljøpunktet har skrevet en lang række udkast til høringssvar og breve til brug af Lokaludvalget, herunder; Henvendelse om saltning af træerne i Nørrebroparken, Jagtvej 101 Fixkaréen, Bemærkninger til 0-emissionszone, Handlingsplan for Biodiversitet. Herudover har vi skrevet breve og henvendelser til flere myndigheder og staten, fx om sundhedsundersøgelser af forureningen ved Københavns Lufthavn, og syn af bilers partikelfiltre (man måler ikke, om filtrene virker).

Aktiviteter og resultater

- Miljøkajakken på Peblinge Sø har igen været en meget positiv oplevelse, da nørrebroerne har kunnet komme ud på vandet gratis, samtidig med at man samler affald og gør søen pæn. Det har været tydeligt, ved visuel vurdering fra Dronning Louises Bro til hver side, at Peblinge Sø har været markant renere end Sortedam Sø, som ikke gøres ren, da vi ikke må sejle under Dronning Louises Bro.
- Vi har tilplantet 150 af de tomme facadebeplantningshuller. Ved at fokusere på de eksisterende tomme huller, kommer vi uden om alt papirarbejde og tilladelser fra kommunen/ejer. Vi har både plantet skygge- og solegnede (75) facadebeplantninger, samt roser (75). Modtagerne er meget glade for initiativet, som også har god synergi til Grønne bylivsgader og de nye facadeplantehuller, som forvaltningen etablerer (vi hjælper dem også med dem).
- Vi har deltaget i mange offentlige arrangementer, fx Bilfri Søndag, hvor vi også var moderatører på en debat. Og derudover arrangementet Sammen om Nørrebroparken og affaldsindsamling for børn i Nørrebroparken. Vi deltager også i diverse parkbruggeråd og fora, i år fx i De Gamles By og i Assistens Kirkegård.
- Miljøpunkt Nørrebro er af et luftforureningsforum med en række andre grønne organisationer og forskere her i København (www.noget-i-luften.dk/). Formålet med dette forum er at oplyse og komme med konkrete reguleringsforslag til EU og påvirke den danske regerings mandat til forhandlingerne i EU med de andre stater, samt påvirke EU-parlamentet.

- Miljøpunkt understøtter også andre aktører, som beder om hjælp til sager, som også er relevante for Nørrebro. Fx bliver vi meget ofte brugt af borgergrupper og politikere, som er aktive ude ved lufthavnen. Det skyldes, at vi lavede de partikelmålinger, som afslørede hvor forurenede der er i lufthavnen. Det er beskrevet i Zetland [her](#).
- Vores forslag om at forbyde knallerter på Den Grønne Cykelsti i Nørrebroparken er blevet indført. Forvaltningen mente ikke det var lovligt, men vi kunne pege på, at man allerede havde indført forbuddet på Frederiksberg-siden, så politikerne stemte det igennem på trods af modstanden.

Billede fra gården bag Jagtvej, som er en fællesgård med en stor almennyttig afdeling og en enkelt opgang ejet af Kereby, der ville oprette parkering i store dele af gården, hvor der bla. også er en dagsinstitution // eget billede

- Miljøpunktet har været en af hovedkræfterne i aktionen for at stoppe, at en grøn fællesgård inde bag Jagtvej 101 (ejet af Kereby) blev omdannet til parkeringspladser. Sammen med beboerne og NLU fik vi dokumenteret overtrædelser og sået så meget tvivl om planerne, at politikerne valgte at lave en ny lokalplan uden parkeringspladserne. Bygherre valgte dog at anke sagen til Planklagenævnet, som netop nu er afsluttet med en afvisning af klagen. Bygherre kan nu kun vælge en retssag.

- Vi foretager diverse luftforurenings-målinger, hvor vi mener, at det kunne gøre os klogere på forureningsbilledet og gøre politikerne mere opmærksomme på problemet med luftforurening. Samtidig søger vi regelmæssigt aktindsigt om antal bøder og effekt af miljøzonen, sådan at myndighederne ved, at nogen interesserer sig for det.
- Vi følger fortsat Trafikplan Indre Nørrebro med særligt fokus på miljøvurderingens punkt om effekt på trafikken på modsatte side af Nørrebrogade.
- Der har været diverse træ-sager (især i De Gamles By), hvor anlægsfolk ikke helt følger reglerne om beskyttelse af træer. Vi gør indsigelse og opfordrer konsekvent forvaltningen og borgmesteren til at iværksætte sanktioner mod entreprenører, så det ikke er konsekvensfrit at bryde reglerne i København. Vi har også fået forvaltningen til at lave et opdateret trækort omkring Hans Tavsens Park-projektet, og vi følger løbende anlægsprojektet sammen med en række beboere og eksperter i området.
- Miljøpunkt Nørrebro indmelder hvert år mange sager på *Gi' et praj*-app'en og vi registrerer løbende værdifulde træer, planter og dyrearter på arter.dk, så evt. anlægsprojekter fra starten er opmærksomme på naturværdierne.

Indsatsområde 2: Klimatilpasning - Skybrud, stigende grundvand & hedeølger (2024-25)

På felttur for at finde Lersøkilden langs den nedgravede Lygte Å på grænsen mellem Nørrebro og Bispebjerg, med repræsentanter for Nørrebro, Bispebjerg, Københavns kommune og HOFOR. Eget billede

Baggrund

Klimaet på Nørrebro og i byen som helhed forandres på en række områder. Vi kan forvente mere hyppige og intense skadesgivende skybrud, samt flere lange regnhændelser, der vandmætter jorden. Dette kan bidrage til problemer med opstigende grundvand.

Overophedning af byen (UHI) kostede 250 menneskeliv i 2018 (ifølge SSI). Tørken fører til tab af trædække, ubehag og sygdom - særligt på Nørrebro, som er omkranset og med få vandflader og grønne områder til at nedkøle byen. UHI er den største klimatilpasningsudfordring på Nørrebro (i andre bydele er det havvandsstigninger).

Der er en række dilemmaer forbundet med klimatilpasning. Anlæg af meget store betonanlæg til skybrudsvand, som skal klimasikre til klimaet i år 2100, udleder ifm. anlægsfasen store mængder CO₂, som bidrager til klimaforandringerne, vi forsøger at tilpasse os til. Samtidig betyder de meget store investeringer, at udgifterne til at bo i København stiger betragteligt.

Status

Politisk er det besluttet at gennemføre en 'grøn' skybrudsplan, men reelt bliver traditionelle løsninger ofte de fremherskende af praktiske og miljømæssige grunde. Og desværre bliver de grønne overfladeprojekter, som man forsøger sig med, ofte ikke en succes, fsv. angår bæredygtig vandhåndtering. Årsagen er en blanding af for dårligt forarbejde i de tidlige 'ikoniske skybrudsprojekter' (fx Rantzausgade og Hans Tavsens Park-Korsgade), regulatoriske udfordringer og for mange forvaltninger og myndigheder, der ikke arbejder i samme retning. Flere andre projekter ender som mere traditionelle kloakløsninger og meget CO₂-tunge og dyre anlægsprojekter.

Skybruds-indsatsen relanceres med nye 'masterplaner', hvor man udregner samfundsøkonomien på en ny måde, og hvor man har fordel af langt bedre vandoplandsdata end de tidligere 'ikoniske projekter'. De nye regler for samfundsøkonomi betyder, at man ikke længere kan sikre op til en 100 årshændelse i hele byen. De nye regler er et udtryk for, at staten mener, at man har overinvesteret i skybrudssikring hidtil. De nye regler kan give det politiske problem, at nogle borgere i rige kvarterer sikres bedre end ejendomme i mindre værdifulde kvarterer.

Politisk er det besluttet at afkoble regnvand fra fælleskloak, hvor det er muligt – ikke mindst i gårdene. Der bliver ikke udført regnvandssprojekter i gårdene, fordi det er for uigennemsigtigt og økonomisk vanskeligt at gå til. Forvaltningen har ikke pt. en indsats til at oplyse om afkobling af regnvand i gårdene. Formodentlig skyldes tilbageholdenheden, at man har indset, at nedsivning kan bidrage til højtstående grundvand, og at nogle afdelinger i forvaltningen er bekymrede for nedsivning i forurenede områder, mens HOFOR er bekymret for manglende kontrol med anlæggene.

Det mest sandsynlige udfald for klimatilpasning af kloak og skybrudsplanerne er, at en større del af byen skal have en egentlig separat-kloakering under jorden i stedet for de grønne overfladeløsninger. Det vil koste mange milliarder kr. for forbrugerne, udlede store mængder CO₂, og ikke give en kvalitet i hverdagen for byen i form af mere grønne og blå byrum.

Senest i 2020 viste en anden klimatilpasningsudfordring sig; tørke og hedeølge. Søerne var næsten tømte for vand en stor del af året. Varmeø-effekten (Urban Heat Island) betyder, at tæt bebyggede områder som Nørrebro kan blive 12 grader varmere, end områder lige uden for København (KU, 2010), hvilket fører til kraftigt ubehag og øget dødelighed (overdødeligheden var i 2018 på 250 personer på landsplan, ifølge Statens Seruminstitut). Nørrebro er hårdt ramt af denne effekt, da vi er en omkranset og tæt bebygget bydel med meget lidt vandspejl og grønne områder. Det betyder at varmen ophobes på Nørrebro.

Afdampning af ferskvand er den eneste bæredygtige måde at nedkøle en overophedet by. Aircondition modarbejder en egentlig løsning, da energiforbruget er stort og varmen blot skubbes fra bygninger og biler ud i byrummet. Der er pt. ikke en sammenhængende indsats til at sikre

tilstrækkeligt vand på Nørrebro under fremtidens tørke og hedebølger. I 2018 blev der indført vandingsforbud. Manglen på vand er også et problem, fordi vand sandsynligvis bliver nødvendigt til trævanding, hvis træerne skal overleve længerevarende tørke i fremover. Hvis træerne dør, vil det forværre varmeø-effekten, da trædække giver skygge og nedkøling ved afdampning fra trækronerne (hvis træerne har adgang til tilstrækkeligt vand).

Der er på Nørrebro konstateret opstigende grundvand på enkelte lokationer, som kan give skader på bygninger og dyb infrastruktur. Problemet vil sandsynligvis blive større ifm. forventet øget nedbør på 30 % og tætning af kloakkerne, så de ikke længere dræner grundvand væk.

Vi forsøger at tænke bæredygtigt vandkredsløb og vandet som ressource ind i de projekter vi deltager i, dvs. både regnvand, skybrud, nedsivning, stigende grundvand, ferskvandssystemet osv. Stigende grundvand er også blevet optaget som en af statens fire klimatilpasningsindsatser og indgår nu i HOFORs strategi.

Miljøpunktet har været foran på denne dagsorden og foretaget en kortlægning af alternative vandressourcer, inkl. stigende grundvand, med input fra mange borgere og aktører, og udgivet en [rapport](#) om perspektiverne.

Formål (fra årsplanen)

At udvikle og udbrede bæredygtige helhedsløsninger til håndtering af klimaforandringer og vandets kredsløb i byen. Et eksempel på dette kunne være lokal udnyttelse af vandressourcen (grundvand og regn) i overfladeløsninger, som på en gang kan bidrage til nedkøling af byen under hedebølge, aflede kraftig regn og sikre et passende grundvandsspejl.

Høringsvar

Høring: Høring af forslag til projekttillæg 2025 til Spildevandsplan 2018. Høringsvar til loven om håndtering af opstigende grundvand, samt til Vejledning vedrørende kommunernes planlægning for terrænnært grundvand. Desuden høringsvar til Svanemøllen Skybrudstunnel.

Aktiviteter

For at sikre at vi har vand nok på Nørrebro til fremtidens hedebølger og tørke, jf. ovenstående status, så er det nødvendigt at arbejde i oplandet til Nørrebro, hvor vandet kan komme fra. Vi har derfor stadig mere arbejde med opstrøms projekter som fx tætning af Lygte Å, større vandressource fra Utterslev Mose, optimering af udløb og rensning fra Emdrup Sø og Lersøkilden/Lersøparken skybrudsprojekt, hvor vandet til Ladegårdsåen og Søerne kan komme fra.

Det er et omfattende arbejde, for heller ikke her er projekterne tilpasset hele vandets kredsløb og byens behov, eller de lokale ønsker. Lersøkilden har været fælles budgetønske fra Nørrebro Lokaludvalg og Bispebjerg Lokaludvalg, og vi deltager derfor i dette arbejde.

Ligeledes er vi aktive med Lokaludvalg og grupperne omkring Utterslev Mose, som arbejder for at få stoppet kloakoverløb, oprenset mosen og få lavet en boring til Carlsbergforkastningen, som vil give nok rent vand til Mosen (som blev erklæret biologisk død så sent som i 1968).

Vi deltager også nedstrøms i forskellige grupper med relation til Søerne. Dels med en 'borgernes skybrudsmasterplan' med åben Ladegårds Å m.m., som har fået tilslutning fra Søfrontsgruppen og DN København.

Lovgivningen om stigende grundvand har fyldt meget. Vi har deltaget i tekniske fremlæggelser i ministeriet og bidraget i høringsprocessen til lovgivningen. Vores tilgang har været, at grundvandet ikke skal ses som et 'affaldsproblem', som kræver endnu en kloakløsning, men som en ressource. Vi har fået præciseret i lovgivningen, at kommunerne har metodefrihed, og kan vælge kollektive boringer eller at reaktivere nedlagte vandboringer, i stedet for at etablere en tredje kloak til grundvand. Vi har også fået præciseret, at vandet kan bruges som ressource og/eller udledes til recipient (åer, søer) med behørig udledningstilladelse.

Herudover har vi følgende aktiviteter under indsatsen Klimatilpasning:

- Fortsat deltagelse i følgegrupper/hurtigrupper om Hans Tavsens Park/Korsgade.
- Miljøpunktet bidrager til mange studieprojekter og et forskningsprojekt med AKB Lundtoftegade, Københavns Universitet og Teknologisk Institut om at skabe et nyt klimakvarter omkring Bispeengen, med bæredygtige vandløsninger baseret på gravitation og tryksat LAR. Tryksat LAR går ud på, ved brug af gravitation, at holde vandet på overfladen. Det har potentiale til at overkomme mange af problemerne med ressourceforbrug, nedsivning og tab af vandet som ressource.
- Der har derudover været en del løbende sager om skybrudsprojekter på offentligt areal, fx projekterne ved og omkring Sigurdsgade og Vermundsgade/Den Grønne Trekant lokalplan, hvor det virkede til, at kloakvandet skulle tilbagestuve op i beboernes grønne områder.
- Miljøpunkt Nørrebro vejleder gårdlaug, der henvender sig til os, om LAR-løsninger (Lokal Afledning af Regnvand). Det er dog fortsat besværligt og utilgængeligt for gårdlaug at gå i gang med. Vores vejledning har fokus på, at det skal være simpelt, ikke skal føre til huslejstigninger, og at HOFOR skal bidrage med en rimelig betaling.
- Miljøpunkt Nørrebro har tidligere brugt en del energi på, at forsyninger og forvaltning ikke skal forhindre en politisk beslutning om åbning af Ladegårdsåen, ved at planlægge store investeringer i området, som vil forhindre åbning af åerne og udnyttelse af vandet. Bla.:
  1. Åboulevard-skybrudstunnel har vi fået sat på pause, da det ikke er afklaret, hvad der skal ske på overfladen. Overfladen kan tage ca. halvdelen af vandet, der ellers skal i en stor skybrudstunnel til havnen, som koster mindst 1.400 mio. kr.

2. Vending af Grøndals Å er pt. droppet og afkoblet fra skybrudsprojektet. Vending af Grøndals Å ville ellers have taget vandet fra Søerne og Ladegårds Å.

Vi ser de senere år en ny positiv tilgang fra forvaltningen, hvor de fremlægger projektidéer, som understøtter åbning af Ladegårdsåen, og mere og renere vand i byen. Bl.a. er der nu fremlagt et forslag til at opsamle store mængder regnvand i Grøndalsparken, hvor det renses, og derefter udledes til Ladegårdsåen.

Indsatsområde 3: Ladegårdsåen (2025-26)

Det er lykkedes at udvide det stykke af åen der åbnes i etape 1 til mere end én kilometer – ca. 35 % af åen. Kort: Københavns Kommune.

Baggrund

Ladegårdsåen er en rørlagt å fra Bispeengen til Søerne. Den har gennem 500 år leveret vand til København og er fortsat eneste vandkilde til Søerne, Østre Anlæg og Kastellet.

Borgerinitiativet Åbn Åen er et tværkommunalt initiativ, som har været involveret i at udvikle alle

de forskellige forslag til at åbne Ladegårdsåen og har søgt politisk opbakning til de forskellige forundersøgelser. Borgerinitiativet er styret fra Miljøpunkt Nørrebro.

Lokaludvalget har besluttet "fortsat at arbejde for det fulde Ladegårds Å-projekt og bakke op om, at Miljøpunkt Nørrebro gør det samme", samt at Miljøpunktet kan arbejde for at gennemføre projektet etapevis.

Formål med indsatsen (fra årsplanen)

At fremme åbning af Ladegårdsåen, samt nedrivning af Bispeengbuen og evt. tunnelering af vejen, samt sikre, at nedrivning af Bispeengbuen bliver etape 1 af en ambitiøs Ladegårds Å-løsning.

Status

Staten har udskudt hovedrenovering af Bispeengbuen i 10 år – til gengæld er vurdering af udgiften til levetidsforlængelsen steget til ca. 300 mio. kr. De store udgifter giver et incitament til at lave en alternativ løsning.

Vejdirektoratet og Staten er ejer af Bispeengbuen og området under Bispeengbuen. Bispeengbuen står kun 10 meter fra borgernes soveværelser, der hvor den er nærmest. Bispeengbuen har alvorlige skader og skal renoveres/levetidsforlænges i 2030.

Status på projektet er, at Vejdirektoratet er færdige med forundersøgelserne til nedrivning af halvdelen af Bispeengbuen, som der blev sat 10 mio. kr. af til i Folketingets infrastrukturaftale 2035. København og Frederiksberg har med brede flertal besluttet at ønske nedrivning af halvdelen af Bispeengbuen og indretning af en park med åbning af Ladegårdsåen.

Vi har fået gennemført, at projektområdet skulle udvides, så dobbelt så meget af åen bliver åbnet i etape 1 (se kortet øverst). Samtidig undersøger Københavns Kommune også hele 'Den Grønne Boulevard' og 'Københavns Boulevard over til Amager - inklusive hele Åboulevarden (med og uden tunnel). De to projekter er ikke modsætninger til etape 1 af åbning af Ladegårdsåen og kan ses som etaper i det samme projekt.

Næste skridt i processen er, at der skal indgås en aftale mellem kommunerne og Staten om overdragelse af Bispeengbuen til kommunerne. Et åbent spørgsmål er, om kommunerne vil overtage Bispeengbuen og de ca. 300 mio. kr. til vedligehold, som Transportministeren har tilbudt, inden en renovering.

Alternativt kan der arbejdes på, at Vejdirektoratet laver de nødvendige arbejder med vejene, og så derefter overdrager området til kommunerne, som etablerer åen og parken. Det er afgørende at kommunerne står sammen i forhandlingerne med staten, hvis der skal laves en aftale.

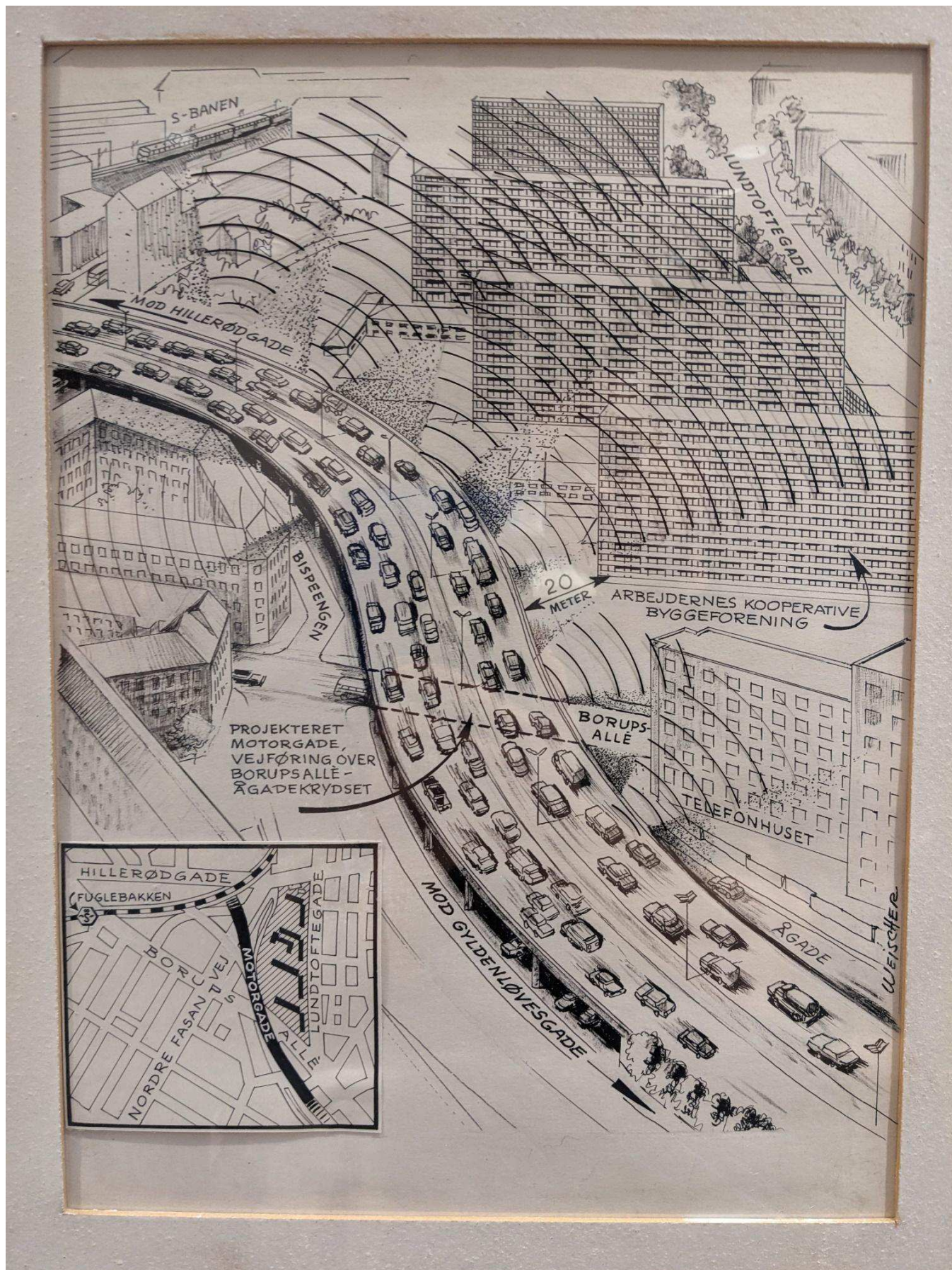

Illustration af Bispeengbuen inden opførelsen, sandsynligvis bragt i en avis. Man vidste godt, det ville give problemer med støj. Affotografering fra KAB-huset, hvor tegningen hænger i dag.

Aktiviteter & resultater

I 2025 er lykkedes det os at få Lygte Å med i Områdefornyelsen Bispeengen, under projektet Parken ved Bispeengen. Der har været stor modstand i dele af forvaltningen, men Områdefornyelsen arbejder nu for projektet, hvilket var et af målene i årsplanen. Det betyder, at første del af åen åbnes flere år før hidtil planlagt (hvis der sættes penge af i efteråret 2026). Dette har nogle fordele ift. det politiske arbejde:

1. Åens åbning bliver konkret og synlig for flere, og selve å-konceptet designes og kvalitetssikres, samt finansieres.
2. Åen fremtidssikres i sit design, så den er klar til at løbe videre ind i Bispeengen, når der indgås aftale om at nedtage halvdelen af Bispeengbuen. Det bliver tydeligt, at Bispeengbuen står som en statslig betonprop hvor åerne mødes og forhindrer, at disse genåbnes.

I 2025 så vi en udbredelse af 'ejerskabet' til åen i flere fora, ikke mindst i arbejdsgruppen for Parken ved Bispeengen. Men også blandt forskellige kunstnere, som vi har afholdt arrangementer sammen med. Vi har også været med til at udgive en kunstavis om åerne og vandet sammen med lokale.

Vi ser også en øget interesse for Ladegårdsåen blandt studerende og yngre mennesker. Sandsynligvis hænger det sammen med, at vi har startet en selvstændig instagram for Ladegårdsåen, som er kommet godt ud. Vores mest set opslag er blevet set over 800.000 gange. Herudover driver vi et meget læst nyhedsbrev (14.000 abonnenter), hjemmeside og en facebookside. Pressearbejde har ført til flere artikler i nationale og lokale medier. Både i forbindelse med forundersøgelser og den løbende politiske proces.

I kommunalvalgkampen lancerede vi en video-række med en bred palette af politikere, hvor vi lod dem fortælle, hvad de konkret har gjort og tænker om projektet. Idéen var at lave en positiv kampagne, som fokuserede på det vigtige daglige arbejde, som mange politikere gør for projektet – også mellem valgkampene.

Vi har fulgt op på de mange projekter og budgetter omhandlende ferskvandssystemet; en Masterplan for åbning af flere åstrækninger, en video-undersøgelse af åerne, analyse af et rensningsanlæg langs Ladegårdsåen og Lersøkilden, som vi fik finansieret i tidligere år. Vi har deltaget i de forskellige forundersøgelser og har i mange tilfælde kunnet komme med tidlige input og perspektiver. Det virker som om, at der nu er en forståelse omkring, at ophavet til å-projektet er lokalt og at vi skal have indflydelse. Vi inddrages mere og der bliver lyttet.

Perspektivet med de mange bredere undersøgelser er, at Ladegårdså-projektet bliver en driver for at analysere og løfte hele ferskvandssystemet og ikke kun Ladegårdsåen. Det er meningsfuldt at arbejde sammen, da vandsystemet hænger sammen, og det styrker i sidste ende vores projekt, at andre bydele og borgergrupper engagerer sig sammen med os.

Miljøpunktet har overordnet arbejdet videre på, at de forskellige aktører og interessenter arbejder konstruktivt med projektet ud fra lokale ønsker. Det har gennem årene været en vanskelig opgave med to kommuner, rigtig mange forvaltninger og staten.

Nulevende beboere, der har oplevet Ladegårdsåen som børn, er store støtter af projektet. Og de møder ofte op til vores arrangementer om åen. Eget foto.

Høringsvar

Vi skriver løbende notater og kommentarer til de forskellige forundersøgelser af projektet, ud fra de lokale ønsker, og relaterede planer, dette år specielt Handlingsplan for Biodiversitet og notat om NLU-budgetønske til Ladegårdsåen.

Elnettet i København er ekstremt godt og der er en meget høj forsyningsikkerhed, samt kapacitet til elbiler mm. Dog vil byudviklingsprojekter i Østhavnen, landstrøm og tilslutning af store varmepumper betyde udbygning af elnettet på de højere spændingsniveauer. Eget foto af en af de ældre transformerskabe på Nørrebro ved Guldbergsgade.

Baggrund

Danmark skal reducere CO₂ med mindst 70 % i 2030, for at leve op til Paris-aftalen. Men for reelt at bidrage til at bremse og afværge katastrofale klimaforandringer, vil det være nødvendigt at både København og Danmark bliver CO₂-positive hurtigst muligt.

Byboere og særligt Nørrebro har meget lave udledninger, fordi vi cykler, har fjernvarme og bor tæt sammen. Men det kan være vanskeligere at deltage i yderligere klimahandling, fordi det kræver fælles beslutninger, og der er flere barrierer, end hvis man fx bor i hus.

Formål (fra årsplanen)

Begrænse energiforbruget og CO₂-udledningen, så den grønne omstilling gøres hurtigere og billigere end ellers, samtidig med at boligudgifter for nørrebroerne holdes nede.

Hørings svar

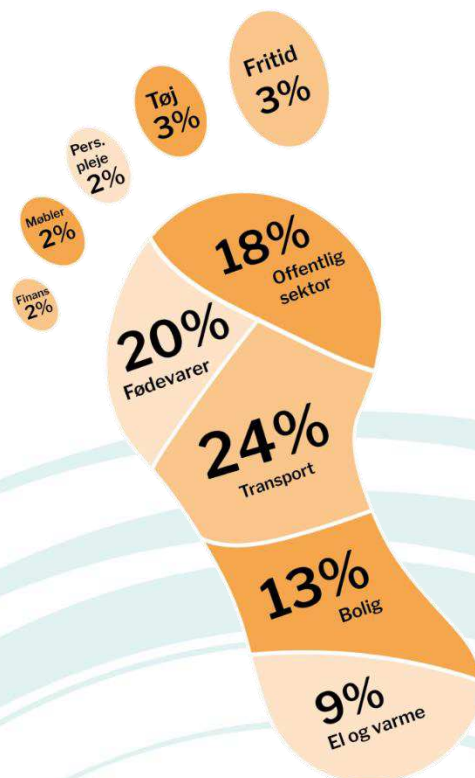
Regulativ for husholdningsaffald, EU-høring om Balkonkraftwerk sammen med andre grønne organisationer i EU, samt spørgsmål til ministeren om Balkonkraftwerk. Internt og endeligt hørings svar til Klimastrategi, klimahandlingsplan og Energistrategi for Københavns Kommune.

Status

København har vedtaget en klimastrategi 2035, som erstatning for den gamle plan. Forbruget fra borgere og virksomheder (scope 3) har fået en markant plads i planen, hvilket giver en mere omfattende og kompliceret plan, der potentielt kan have en større klimaeffekt, hvis planen følges. Bl.a. skal udledninger fra københavnernes forbrug reduceres med 50%, men det er uklart hvordan.

Umiddelbart er udledninger fra kommunens egne anlæg, og dets selskabers anlæg, ikke medregnet fuldt ud, og/eller er opdelte på flere kategorier og er dermed svære at gennemskue. Det viser et behov for, at der er fokus på udledninger fra de mange byggerier i København (se fx en kronik, som vi har skrevet med formanden for Nørrebro Lokaludvalg [her](#)).

(th. ses udledningerne fra københavnske borgere, ifølge Concito).

Aktiviteter

Som følge af vores hørings svar til klimastrategien tilføjede Økonomiforvaltningen, at København i forbindelse med revidering af de grønne ejerstrategier i 2026 for sine selskaber, skal sikre, at selskaberne lever op til klimastrategien. Dette er et resultat, der kan få en stor effekt, da København sammen med sine selskaber har størrelsen til at rykke bygge- og anlægssektoren i en mere bæredygtig retning.

Miljøpunkt Nørrebro var i 2025 med til at stifte og uddele Københavns Klimapris, som vi lancerede i kommunalvalgkampen. Prisen blev tildelt til medarbejderne på Københavns Nærgenbrugsstationer (kommune), til Grønne Nabofællesskaber (civilsamfund) og til Emaldo husstands batterier (erhverv). To priser blev uddelt på Christiansborg og én på Nørrebro.

Uddeling af Københavns Klimapris til medarbejderne på Nærgenbrugsstationerne. Eget foto.

Op til kommunalvalget var vi med til at lave velbesøgt valgmøde i klimaets tegn. Klimabevægelsen var hovedarrangør og vores centerleder Anders Jensen var moderator på mødet. En af de interessante ting fra valgmødet var, at ingen tilhørere eller politikere vidste, at man kan spare mange penge og gøre noget godt for klimaet, hvis man optimerer sin fjernvarme.

Miljøpunkt Nørrebro har som de første importeret og testet to forskellige modeller af de såkaldte 'Balkonkraftwerk' i Danmark. Det er mindre solcelleanlæg, som blot skal sættes direkte i stikkontakten. Med de kraftigt faldende priser kan det være en god måde for nørrebroerne at deltage i den grønne energiomstilling. Vi har gennem et folketingsmedlem spurgt ministeren, om der er noget til hinder for at benytte dem i Danmark, og desværre har Sikkerhedsstyrelsen stillet nogle urimelige krav til tilslutning, som gør at startomkostningen stiger fra få tusinde kroner til mere end 15.000 kr. I Tyskland er der mere end 1 mio. enheder i drift (1GW), og der er ikke de problemer, som Sikkerhedsstyrelsen forestiller sig.

Miljøpunkt Nørrebro er nu blevet registreret i EU's lobbyregister, så vi kan deltage direkte i møder med myndighederne i EU. Vi havde i efteråret et møde med et tysk medlem af kommissær Dan Jørgensens kabinet. Hun kendte til den store succes i Tyskland med balkonkraftwerk, og var overrasket over, at Danmark de-facto har forbudt det. Vi arbejder fortsat på at gøre det tilladt i Danmark.

Vi har gennemført en kampagne med tre videoer omkring fjernvarme med gode lokale historier om hvad beboerne gør og kan gøre. Det har vi gjort for at komme bredere ud og måske også ramme nogle af de yngre børnefamilier i andelsbestyrelser osv., som ikke normalt går op i fjernvarme. Videoerne er både i versioner til sociale medier og til hjemmeside. Se en af videoerne [her](#).

Vi har i år forsøgt at fremme Solcellepuljen, hvor ejendomme kan få betalt 50% af et solcelleforprojekt per bygning (op til 20.000 kr.). Idéen til puljen er opstået hos Miljøpunkt Nørrebro, men vi har tidligere ment, at forvaltningen havde tilknyttet for mange krav og vilkår. Samt at Københavns fokus på bygningsintegrerede solceller var forfejlet og misforstået. Vilkårene er nu blevet bedre, og samtidig har det hastige prisfald på solceller og batterier, sammen med fokus på forsyningssikkerhed, gjort investeringen mere attraktiv. København er dog fortsat kendt i branchen som den sværeste solcelle-kommune.

I ovenstående eksempler er vores tilgang både at appellere til at tage det gode klimavalg, og samtidig påpege, at det bæredygtige valg ofte sparer penge og dermed er med til at holde udgiften til at bo og drive erhverv på Nørrebro nede.

De offentlige sorteringspunkter har været et fokuspunkt gennem 2025, hvor vi sammen med forvaltningen og lokaludvalget har bygget nedgravede miljøstationer, hvor det private affald fra gårdene håndteres sammen med det offentlige affald i sorteringspunkterne. Målet er at optimere

og effektivisere ressourceindsamlingen til gavn for alle. Dette arbejde er finansieret af forvaltningen, men nævnes, da det er relevant for indsatsen.

Driftsstøtte for 2025

Miljøpunktets opgaver i forhold til driftsstøtten

Miljøfondene har jf. aftalen om driftsstøtte (2011) en række opgaver i forbindelse med modtagelse af driftsstøtte fra lokaludvalget, herunder at der årligt udarbejdes årsberetning og regnskab for miljøarbejdet, for så vidt angår støttebeløbet.

Driftstilskuddet finansierer henholdsvis basisdriften af Miljøpunktet, herunder borgerkontakt samt udvikling af prioriterede miljøprojekter, der fastlægges mellem Miljøpunkt Nørrebro og Nørrebro Lokaludvalg.

Driftstilskuddet finansierer også en lang række aktiviteter, som ikke er en del af indsatserne, fx deltagelse i følgegrupper, parkbrugerråd og høringsvar i forbindelse hermed m.m.

Indtægtspost	2025
Driftsstøtte fra Nørrebro Lokaludvalg	843.000
I alt indtægter	843.000

Udgiftspost	2025
Lønoms-kostninger	462.660
Husleje, varme m.m.	199.152
Kontorhold & administration	181.188
I alt udgifter	843.000

Miljøpunkt Nørrebro har fra 2016 nedbragt faste omkostninger markant ved at flytte til nyt mindre lejemål i Korsgade 16 og ved øvrige tiltag som løbende at udbyde revision, telefon, forsikringer m.m.

Kontakt

Centerleder:

Anders Jørn Jensen
Miljøpunkt Nørrebro
Korsgade 16
2200 N

T +45 22555303

M ag21.andersj@gmail.com

miljoe-noerrebro.dk

www.facebook.com/MiljopunktNorrrebro

Bestyrelsen

Bestyrelsesformand:

Jan Andersen
Blågårdsgade 14 2 tv.
2200 København N.
T +45 28773396
M jan@mijl.dk

Næstformand:

Jesper Langebæk

Bestyrelsesmedlemmer:

Marcus Vesterager
Per Grønne Jørgensen
Erik H. Jørgensen
Marina Bergen Jensen
Sebastian R. Eskerod
Oliver Dalgaard
Emil Sloth Andersen (fra 2026)

Bagsidebillede Foto af vejning af det indsamlede affald i Søerne. Vi udlåner gratis vores affaldskajak til frivillige affaldsindsamlere. Det er en meget populær aktivitet.

Årsberetning 2025

Miljøpunkt Nørrebro
Korsgade 16
2200 Nørrebro

Eget foto